

**Εργαστήριο Κοινωνιογλωσσολογίας, Τουρκικής Γλώσσας, Μετάφρασης και Διερμηνείας
Τμήμα Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών
Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών**

ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ «ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»

Το Κέντρο Αριστείας «Πολυγλωσσία και Γλωσσική Πολιτική» έχει έδρα τη Φιλοσοφική Σχολή, η οποία αποτελείται από 11 τμήματα που προσφέρουν προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες. Μεταξύ αυτών των Τμημάτων είναι και τα Τμήματα ξένων γλωσσών και φιλολογιών τα οποία συνεργάζονται μεταξύ τους, όπως επίσης με το Τμήμα (ελληνικής) φιλολογίας και με το Τμήμα Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών και με αρκετές ακαδημαϊκές μονάδες από άλλα ελληνικά και ξένα πανεπιστήμια εδώ και πολλά χρόνια. [<http://elp.enl.uoa.gr/taytothta-cem.html>]

Αποστολή

1. Επιστημονική έρευνα και έρευνα δράσης για την πολυγλωσσία και τα γλωσσικά ανθρώπινα δικαιώματα, την οικονομία της πολυγλωσσίας και τις επιπτώσεις της στην κοινωνία, τους κοινωνικούς θεσμούς και ειδικά την εκπαίδευση σε τοπικό (εθνικό), ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, καθώς επίσης τις γλωσσικές και γνωσιακές επιπτώσεις της δι-/πολυ-γλωσσίας σε παιδιά και ενήλικες. Μελέτες για τη διαγλωσσικότητα (translanguaging) και τη διαγλωσσική διαμεσολάβηση (cross-lingual mediation).
2. Έρευνα και δράσεις για τη γλωσσική και πολιτισμική διαφορετικότητα – ιδιαίτερα σε σχέση με τη μετακίνηση πληθυσμών στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και τα κύματα μετανάστευσης – και τη διαπολιτισμική επίγνωση.
3. Επιστημονική έρευνα και έρευνα δράσης για τις “ξένες” γλώσσες ως αντικείμενο μάθησης, διδασκαλίας και αξιολόγησης, καθώς και ως μέσο μετάδοσης της γνώσης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης – ιδιαίτερα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση όπου προσφέρονται ξενόγλωσσα προγράμματα σπουδών. Επίσης, προώθηση μελετών για “ξένες” γλώσσες ευρύτερα στην κοινωνία, στον περιβάλλοντα χώρο (landscape) των πόλεων και στην παραγωγή επιστημονικής γνώσης.
4. Σχεδιασμός και εκπόνηση γλωσσικών πολιτικών για το σχολείο, τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικά του ΕΚΠΑ, καθώς και εκπόνηση εκπαιδευτικών γλωσσικών πολιτικών σε χώρους τυπικής, μη-τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης. Επίσης, προώθηση μελετών για γλωσσική πολιτική με στόχο τη διαφύλαξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ιδιαίτερα των ευάλωτων ομάδων, και εκπόνηση γλωσσικών πολιτικών για τα ΜΜΕ, τον χώρο της προστασίας του πολίτη, τον δικαστικό, ιατρικό κλάδο, κ.ά.

Παρατηρητήριο Πολυγλωσσίας

[<http://elp.enl.uoa.gr/parathrhthirio-polyglwssias.html>]

Το Παρατηρητήριο Πολυγλωσσίας διερευνά, παρακολουθεί και συγκεντρώνει στοιχεία για:

1. την πολυγλωσσία στην Ελλάδα και Κύπρο
2. την ελληνική γλώσσα ανά τον κόσμο
3. μεταπτυχιακές σπουδές με γνωστικό αντικείμενο «Πολυγλωσσία» στην Ευρώπη

Το Παρατηρητήριο Πολυγλωσσίας αποτελεί έργο που σχεδιάζουμε και υλοποιούμε με ίδιους πόρους, αξιοποιώντας το δυναμικό των ερευνητών-μελών μας, των μελών της Συμβουλευτικής Επιτροπής, τις συνεργασίες μας με εργαστήρια, ομάδες επιστημόνων ελληνικών και ξένων ΑΕΙ και ερευνητικών κέντρων, καθώς και με συμπράξεις με άλλα αντίστοιχα έργα, όπως το [Observatoire Plurilinguisme](#) και το [European Language Monitor](#).

ΑΞΟΝΑΣ 1: ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιστημονική υπεύθυνη για την Ελλάδα: Ελένη Σελλά, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιστημονική υπεύθυνη για την Κύπρο: Μαριλένα Καρρολαίμου, Πανεπιστήμιο Κύπρου

1. Γενικό πλαίσιο θεματικών πεδίων του άξονα “Πολυγλωσσία στην Ελλάδα και την Κύπρο”

1.1 Έννοιες-κλειδιά

Καθορισμός θεμελιωδών εννοιών σχετικών με το περιεχόμενο του άξονα «Η πολυγλωσσία στην Ελλάδα και την Κύπρο». Πηγές: Ευρωπαϊκές σχετικές ιστοσελίδες θεσμών της Ε.Ε. και επιστημονικά σχετικά έργα, λ.χ. ορισμοί και περιεχόμενο των εννοιών: πολυγλωσσία, μειονοτική γλώσσα, γηγενείς γλώσσες, ολιγότερο ομιλούμενες/χρησιμοποιούμενες γλώσσες, περιφερειακές γλώσσες, επαπειλούμενες με εξαφάνιση γλώσσες, επίσημη γλώσσα, αναγνωρισμένη γλώσσα, εθνοτική ομάδα, εθνική ομάδα κ.ά.

1.2 “Κατατεθειμένη διγλωσσία” στην Ελλάδα και την Κύπρο: γηγενείς ή ιστορικές μειονοτικές γλώσσες (καταγεγραμμένη διγλωσσία)

Στόχος μας είναι να εξετάσουμε αφενός την “κατατεθειμένη διγλωσσία” στην Ελλάδα και στην Κύπρο, δηλαδή την παρουσία των γηγενών ή ιστορικών μειονοτικών γλωσσών εντός της επικράτειας, και των γλωσσικών κοινοτήτων οι οποίες έχουν επί μακρόν βιώσει τη διγλωσσία και έχουν κατά το μάλλον ή ήττον ήδη μελετηθεί επιστημονικά. Στον άξονα της διαχρονίας, λόγω της ιστορικής τους παρουσίας στον ελληνικό/κυπριακό χώρο και της μακράιωνης επαφής με την Ελληνική, εξετάζονται οι λεγόμενες “ιστορικές” ή “ηγγενείς” μειονοτικές γλώσσες που συναντώνται στην Ελλάδα και στην Κύπρο.

Έξι μεγάλου αριθμού ομιλητών ιστορικές μειονοτικές γλώσσες εντοπίζονται στην Ελλάδα: η Αρωμουνική ή Κουτσοβλάχικη ή Βλάχικη, η Αρβανίτικη, η Σλαβομακεδονική, η Πομακική, η ελληνική Ρομανί και η Τουρκική. Επίσης, άλλες μικρότερων πληθυσμών ιστορικές μειονοτικές γλώσσες είναι η Αρμενική και η Εβραϊκή. Θα μπορούσαμε, ακόμη, να συμπεριλάβουμε τη Γεβανική και τη Λαντίνο (διάλεκτοι της Ελληνικής προκύπτουσες κατόπιν επαφής της Ελληνικής και της Εβραϊκής καθώς και την Ισπανικής και της Εβραϊκής, αντιστοίχως).

Για την Κύπρο εξετάζονται δύο μειονοτικές γλώσσες που έχουν αναγνωρισθεί από την Κυπριακή κυβέρνηση ως γηγενείς μειονοτικές γλώσσες στο πλαίσιο του *Χάρτη για τις Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες* του Συμβουλίου της Ευρώπης, η Δυτική Αρμενική και η Κυπριακή, καθώς και μια νομοθετικά αναγνωρισμένη γλώσσα, η Κυπριακή Νοηματική. Εξετάζεται, επίσης, η Κουρμπέτσα, γλώσσα των Κυπρίων Ρομά που αποτελούν μέρος της Τουρκοκυπριακής κοινότητας. Τέλος, εξετάζεται η θέση και η χρήση της Τουρκικής, δεύτερης επίσημης γλώσσας της Κυπριακής Δημοκρατίας καθώς και της Αγγλικής στους τομείς παρουσίας της, π.χ. στην εκπαίδευση, στην εταιρική επικοινωνία κ.ά.

Τομείς έρευνας: αριθμητικά στοιχεία, καταγραφή των γηγενών ιστορικών γλωσσών, διδασκαλία των γλωσσών, χρήση των γλωσσών εντός και εκτός οικογενείας, στάσεις των ομιλητών έναντι των γλωσσών τους, στάση του περιβάλλοντος έναντι των εν λόγω μητρικών γλωσσών, κ.ά.

1.3 “Μη Κατατεθειμένη διγλωσσία” στην Ελλάδα και την Κύπρο: “μεταναστευτικές” γλώσσες - οι γλώσσες των μεταναστών και των προσφύγων (μη καταγεγραμμένη διγλωσσία)

Στόχος μας είναι να μελετηθεί η παρουσία των γλωσσών των απανταχού προέλευσης πρόσφατων μεταναστών και προσφύγων στην ελληνική επικράτεια –από τη δεκαετία του '90 έως και σήμερα–, των “μεταναστευτικών” εκείνων γλωσσών και των διγλωσσικών ομάδων οι οποίες μάλλον “αγνοούνται” από την πολιτεία, αποτελούν όμως μια απτή πραγματικότητα με την οποία πρέπει να διαλεχθούμε. Στον άξονα της συγχρονίας, λόγω της πολύ πρόσφατης παρουσίας της, μόλις τριάντα ετών, εξετάζεται η παρατηρούμενη στους κόλπους των μεταναστών (ή και προσφύγων) πρώτης και δεύτερης γενεάς “σύγχρονη διγλωσσία”.

Στην Κύπρο που αναδεικνύεται για πρώτη φορά ως χώρος υποδοχής μεταναστών από τις αρχές του 21ου αιώνα, εξετάζονται οι διάφορες κατηγορίες μεταναστών, οι διαδρομές μετανάστευσης και τα αποτελέσματα της επαφής τόσο με την Κοινή Ελληνική όσο και με την Κυπριακή διάλεκτο.

Τομείς έρευνας: Αριθμητικά στοιχεία μη ελληνόφωνων πληθυσμών, μητρικές γλώσσες, διδασκαλία των μητρικών γλωσσών, χρήση των γλωσσών εντός και εκτός οικογενείας, στάσεις των ομιλητών έναντι των γλωσσών τους, στάση του περιβάλλοντος έναντι των εν λόγω μητρικών γλωσσών, πολιτική ένταξης των μεταναστών, διαχείριση του πολύγλωσσου κεφαλαίου κ.ά.

Σε ορισμένες περιπτώσεις “παλαιές” και “νεότερες” δίγλωσσες κοινότητες εμπλέκονται, με ενδιαφέροντα κοινωνιογλωσσολογικά αποτελέσματα.

2. Πρώτες δράσεις υλοποίησης του έργου

1. Διδασκαλία ξένων γλωσσών και πολιτισμών σε πανεπιστημιακά Τμήματα των ΑΕΙ Ελλάδας και Κύπρου. Στόχος της δράσης είναι να καταγραφούν εκείνα τα πανεπιστημιακά Τμήματα όπου γλώσσες και πολιτισμοί διδάσκονται σε βάθος και εύρος τέτοιο ώστε να δικαιολογείται η εμβριθής σπουδή σε άλλες γλώσσες και πολιτισμούς πλην της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού. Το ενδιαφέρον της καταγραφής αυτής έγκειται στην προσπάθεια ανίχνευσης γλωσσών και πολιτισμών άλλων πλην των δυτικοευρωπαϊκών.

2. Χαρτογράφηση ερευνητικού πεδίου πολυγλωσσίας με τη δημιουργία ενός αρχείου με τα ονόματα ερευνητών/τριών που ασχολούνται με την πολυγλωσσία σε Ελλάδα και Κύπρο, τα στοιχεία επικοινωνίας τους και τις γλώσσες, γλωσσικές κοινότητες ή διαλέκτους, ή συναφείς θεματικές με τις οποίες ασχολούνται. Μεταγενέστερα, θα μπορούσαμε –αν αυτό επιίπτει στους στόχους του ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ– να τους ζητήσουμε να καταθέσουν σύντομα βιογραφικά ή/και βιβλιογραφία σχετική με τις έρευνές τους. Ταυτόχρονα, θα μπορούσαμε να διερευνήσουμε αν θα ήθελαν αν συνεργαστούν με το ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ.

3. Χαρτογράφηση θεσμών, οργανισμών ή φορέων που ασχολούνται με θέματα πολυγλωσσίας (αν υπάρχουν) σε εθνικό επίπεδο και ποια η σχέση τους με τα σχετικά ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Ο κατάλογος αυτός θα μπορεί να εμπλουτιστεί στη συνέχεια με μη κυβερνητικούς ή άλλους οργανισμούς που μελετούν ή προωθούν την πολυγλωσσία στις δύο χώρες.

4. Πλαισίωση και ορισμός της πολυγλωσσίας. Παρότι οποιαδήποτε απόπειρα ορισμού της πολυγλωσσίας ενέχει πολλές δυσκολίες, θα μπορούσαμε, σε πρώτη φάση, να καταγράψουμε προτάσεις που έχουν κατά καιρούς γίνει, είτε σε πολιτικό είτε σε επιστημονικό πλαίσιο, και να εντοπίσουμε τα προβλήματα των προτεινόμενων ορισμών. Σε μεταγενέστερο στάδιο θα μπορούσαμε να καταγράψουμε και να συζητήσουμε/ορίσουμε έννοιες και όρους που ανήκουν στο πεδίο της πολυγλωσσίας, όπως για παράδειγμα διάφορες κατηγορίες γλωσσών: επίσημη, εθνική, εκπαίδευσης, ιερατική, μειονοτική κ.λπ., φαινόμενα που προκύπτουν από την επαφή μεταξύ των γλωσσών, κ.λπ.

5. Καταλογογράφηση θεσμών και οργάνων που ασχολούνται με την πολυγλωσσία σε ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς και κειμένων αναφοράς για την πολυγλωσσία, π.χ. Language Policy Division του Συμβουλίου της Ευρώπης, European Language Equality Network (ELEN), κ.ά. Ποια είναι τα θεμελιώδη κείμενα που αποκρυσταλλώνουν την πολιτική της ΕΕ ή άλλων ευρωπαϊκών οργάνων (π.χ. Συμβούλιο της Ευρώπης) σε ζητήματα πολυγλωσσίας, ανάπτυξης πολυγλωσσων δεξιοτήτων ή προστασίας της ήδη υπάρχουσας πολυγλωσσίας: λ.χ. ο *Ευρωπαϊκός Χάρτης για τις Επαρχιακές ή Μειονοτικές Γλώσσες* (ECRML | 1992), το *Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες* (CEFR | 2000), ο *Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (2000), *Συνθήκη της Λισαβόνας* (2007), κ.ά.

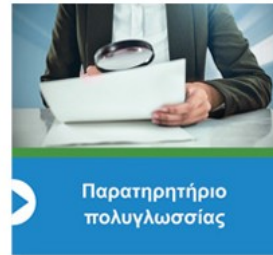
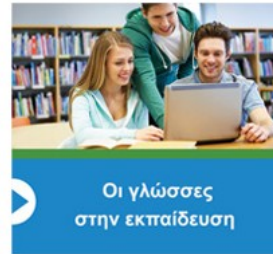
▶ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

▶ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ-
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

▶ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

▶ ΕΡΓΑ

▶ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ-ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

 about the Centre
à propos du Centre

EN

FR

DE

IT

ES

TR

Νέα-Ανακοινώσεις

[Απόκτηση ιδιότητας μέλους](#)

Μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας που επιθυμούν να λάβουν μέρος σε έργα του Κέντρου και να αποκτήσουν...

[Πρώτη εκδήλωση του Κέντρου](#)

Η πρώτη εκδήλωση του Κέντρου, προγραμματισμένη για τις 17 Μαρτίου 2020, με τη συμμετοχή των...

[Περισσότερα »](#)